

Rikslønnsnemndas kjennelse av 11. juli 1969.

i sak nr. 6/1969:

Tvist mellom Oslo kommune og Norsk Lærerlag om tariffavtale for barnehagelærere 1968 - 1970.

Nemndas sammensetning:

- Høyesterettsdommer Rolv Ryssdal, formann
- Arbeidsdirektør Reidar Danielsen
- Professor Arnljot Strømme Svendsen
- Direktør i N.A.F. Vilhelm Dahl
- Sekretær i LO Thorleif Andresen
- Lønnsrådmann Chr. Hartmann
- Formann i Norsk Lærerlag Trond Johannessen

Chr. Hartmann og Trond Johannessen er utpekt av partene i tvisten, og i samsvar med § 2 tredje ledd i lov av 19. desember 1952 om lønnsnemnd i arbeidstvister stemmer fra arbeidsgiversiden Chr. Hartmann og fra arbeidstakersiden Trond Johannessen.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og under muntlige forhandlinger for nemnda 23. juni 1969.

Etter at saken var drøftet i flere møter, avsa Rikslønnsnemnda 11. juli 1969 denne

Kjennelse:

Norsk Lærerlag hadde i tariffperioden 1966-1968 avtaler med i alt 25 forskjellige arbeidsgivere om lønns- og arbeidsvilkår for barnehagelærere. I forbindelse med tariffrevisjonen 1968 søkte laget å samordne de forskjellige avtaler ved å legge fram enslydende krav overfor alle arbeidsgiverne. Etter forgjeves forhandlinger og mekling og etter at det våren 1969 var gjennomført arbeidsstans som etter hvert omfattet de fleste barnehagelærere, ble Norsk Lærerlag og fem av de største arbeidsgivere i møte 23. mai 1969 hos Riksmeklingsmannen enige om å bringe tvisten inn for Rikslønnsnemnda, og om at arbeidet skulle gjenopptas 28. mai 1969. De fem arbeidsgiverne det her gjelder, er 1) Norges Byforbund - Norges Herredsforbund, Forhandlingsorganisasjonen, 2) Norges Røde Kors, 3) Norges Husmorforbund, 4) Oslo kommune og 5) Barnehagekreften i Oslo.

Barnehagelærerne ved Oslo kommunes daginstitusjoner for barn har tidligere dels vært organisert i Norsk Kommuneforbund og dels gjennom Norske Barnehagelærerinnens Landsforbund vært tilsluttet Kommunale Funksjonærers Landsforbund. Barnehagelærernes lønns- og arbeidsvilkår har gjennom lang tid vært regulert ved tariffavtaler og klasseplasseringsoverenskomster mellom Oslo kommune og de to nevnte organisasjoner. I 1963 opprettet kommunen med en rekke organisasjon, deriblant Norsk Kommuneforbund og Kommunale Funksjonærers Landsforbund, fem-årige overenskomster om behandling av klasseplasseringskrav i utvalg bestående av to medlemmer valgt av kommunen, to medlemmer valgt av vedkommende organisasjon og et uavhengig medlem som formann. Etter disse overenskomster, som ikke kunne sies opp før i 1968, kunne opprykkskrav som var prøvet en gang, først tas opp til ny behandling etter en karenstid på fem år, med mindre det på et senere tidspunkt var skjedd vesentlige endringer i stillingens arbeidsoppgaver eller i plasseringen av andre sammenlignbare stillinger.

En del barnehagelærere ved Oslo kommunes daginstitusjoner for barn står fortsatt tilsluttet Norsk Kommuneforbund og går derfor inn under kommunens overenskomster med denne organisasjon.

I 1965 meldte Norske Barnehagelærerinnens Landsforbund seg kollektivt inn i Norsk Lærerlag, og i forbindelse med tariffrevisjonen 1966 ble det 5. september 1966 opprettet overenskomst mellom kommunen og Norsk Lærerlag om barnehagelærerne. Denne overenskomst omfattet imidlertid bare de generelle vilkår, idet Norsk Lærerlag var bundet av den klasseplasseringsoverenskomst som i 1963 var inngått mellom kommunen og Kommunale Funksjonærers Landsforbund. I henhold til denne overenskomst hadde Norsk Lærerlag allerede før tariffrevisjonen 1966 tatt opp for Klasseplasseringsutvalget krav om opprykk av barnehagelærerstillingene. Ved utvalgets kjennelse av 29. mars 1966 ble barnehagelærerne plassert i Oslo kommunes lønnsregulativ på følgende måte:

Barnehagelærer	1kl. 13 med opprykk til 1kl. 12 etter 2 år på topp i 1kl. 13. Eksamen fra 2-årig barnevernskole gir 3 års lønnsansiennitet
Bestyrere av daghjem/ barnehage	1kl. 10
5 (senere 7) bestyrere av daghjem/barnehage	1kl. 9

Arbeidstiden var ved alle daghjem og barnehager 42 timer pr. uke. Etter overenskomsten av 5. september 1966 var den tarifferte arbeidstid 45 timer pr. uke.

I forbindelse med tariffrevisjonen 1966 ble Norsk Lærerlag og arbeidsgivere som har de største grupper av barnehage - lærere, og staten enige om å oppnevne et utvalg til å se nærmere på barnehagelærernes lønnsforhold, herunder spørsmålet om å opprette en egen lønnsstige for barnehagelærerne. Etter samråd med Kirke- og undervisningsdepartementet og Lønns- og prisdepartementet påtok Departementet for familie- og forbrukersaker seg å stå for oppnevningen av utvalget, hvor alle de tre nevnte departementer var representert. Norges Røde Kors, Norges Husmorforbund, Oslo kommune og Barnehagekretsen i Oslo hadde hver en representant i utvalget, mens Norges By- og Herredsforbund og Norsk Lærerlag hadde hver to representanter. Konsulent Toralf Tveiten i Kirke- og undervisningsdepartementet var formann i utvalget som avgav innstilling i april 1968. Innstillingen, som er lagt fram for Rikslønnsnemnda, inneholdt blant annet oversikt over yrkesutdanningen, arbeidsplassene, og barnehagelærernes lønns- og arbeidsvilkår etter de overenskomster som hittil har vært gjeldende. I sine egne merknader har Tveiten-utvalget anbefalt at man om mulig søker å gjennomføre "en større koordinering av lønnsforholdene for denne forholdsvis lille yrkesgruppe og derigjennom søker å forenkle forhandlingsapparatet". Men om flere viktige spørsmål hadde utvalgets medlemmer ulike oppfatninger. Et mindretall (fire medlemmer) uttalte at "på bakgrunn av den utdanning og de arbeidsoppgaver som yrkesgruppen har, synes barnehagelærernes generelle lønnsnivå å ligge for lavt", mens et flertall (syv medlemmer) ikke ville ta "noe standpunkt til om lønnsnivået for barnehagelærerne er tilfredsstillende", idet de anså dette som et rent forhandlings-spørsmål og pekte på "at slike vurderinger vil være helt avhengig av de ofte nokså subjektivt valgte sammenlikningsgrunnlag". De samme syv medlemmer fant det "uriktig å innføre en lønnsstige hvorved forstås en opprykksskala som strekker seg over et større antall lønnstrinn", idet de ikke fant "større grunn til at barnehagelærerne skal gis noen automatisk avansementsstige/opprykkssstige slik lærerne har enn andre yrkesgrupper som ikke har slike ordninger". Det nevnte mindretall (fire medlemmer) fant derimot "at den riktige lønnsplassing av barnehagelærere på det offentlige regulativ vil være en lønnsstige som går parallelt med lønnsstigen for lærere, men en klasse lavere".

I forbindelse med tariffrevisjonen 1968 fremmet Norsk Lærerlag overfor en rekke arbeidsgivere likelydende krav datert 31. oktober 1968 om oppretting av ny og fullstendig overenskomst om barnehagelærernes lønns- og arbeidsvilkår. Forhandlingene kom først i gang mellom Norges By- og Herredsforbund, Norges Røde Kors og Norges Husmorforbund på den ene side og Norsk Lærerlag på den annen side. Det ble holdt møter i desember 1968, men enighet ble ikke oppnådd, og Norsk Lærerlag erklærte at forhandlingene var brutt. Riksmeklingsmannen ble underrettet, og han nedla forbud mot arbeidsstans inntil mekling etter arbeidstvistlovens kapittel 3 var sluttet. Mekling ble foretatt i møter 30. januar og 25. februar 1969, men i det sist nevnte møte meddelte meklingsmannen at han ikke hadde grunnlag for å sette fram forslag som partene kunne ventes å godta. Norsk Lærerlag begjærte meklingen sluttet og gav samtidig melding om at arbeidsstans ville bli satt i verk i henhold til tidligere foretatte plassoppsigelser. Barnehagelærere i kommunale stillinger utenfor Oslo og ved institusjoner som drives av Røde Kors-avdelinger og Norges Husmorforbund, la etter hvert ned arbeidet i samsvar med dette. De første plassfratredelser fant sted 8. mars 1969.

Overfor Oslo kommune og Barnehagekretsen i Oslo la Norsk Lærerlag først fram sine krav i februar 1969. Forhandlingsmøte med kommunen ble holdt 14. mars 1969 og med Barnehagekretsen 19. mars 1969. Enighet ble ikke oppnådd, og Norsk Lærerlag erklærte at forhandlingene var brutt. Laget foretok plassoppsigelser med fratreden 31. mars 1969. Tvisten ble innberettet til Riksmeklingsmannen som nedla forbud mot arbeidsstans inntil mekling etter arbeidstvistlovens kapittel 3 var sluttet. Mekling mellom Oslo kommune og Norsk Lærerlag ble foretatt i møter 28. mars og 10. april 1969, men i det sist nevnte møte meddelte meklingsmannen at han ikke hadde grunnlag for å sette fram forslag. Også mellom Barnehagekretsen og Norsk Lærerlag ble forgjeves mekling foretatt i møter 28. mars og 10. april 1969.

I henhold til arbeidstvistlovens § 38 innkalte Riksmeklingsmannen Norges By- og Herredsforbund, Norges Røde Kors, Norges Husmorforbund på den ene side og Norsk Lærerlag på den annen side til ny mekling 10. april 1969, men meklingsmannen meddelte også i dette møte at han ikke fant grunnlag for å sette fram forslag.

Under et møte i Kommunal- og arbeidsdepartementet, hvor alle de fem nevnte arbeidsgivere var representert, henstilte

statsråden til partene å forsøke ny mekling. Partene sa seg villige til dette, og nytt meklingsmøte mellom Norsk Lærerlag og alle fem arbeidsgivere ble holdt 17. april 1969. I møtet måtte meklingsmannen konstatere at han fortsatt ikke hadde grunnlag for å sette fram forslag som partene kunne ventes å godta. På forespørsel fra meklingsmannen erklarte arbeidsgivernes representanter at de var villige til å henvise tvisten til avgjørelse i Rikslønnsnemnda, men Norsk Lærerlags representanter fant ikke å kunne gå med på dette.

Etter dette ble arbeidsstans ved Oslo kommunes daginstitusjoner og ved institusjoner som drives av Barnehagekretsen, satt i verk 22. april 1969.

I henhold til arbeidstvistlovens § 38 innkalte Riksmeklingsmannen partene i Oslo-konflikten til ny mekling 23. mai 1969. Med sikte på en mulig samlet løsning ble også representanter fra By- og Herredsforbundet, Norges Røde Kors og Norges Husmorforbund innkalt til dette møte.

I protokollen fra møtet 23. mai 1969 heter det:

"Meklingsmannen fremsatte deretter dette
forslag:

I

De foreliggende tvister mellom 1) Oslo kommune, 2) Barnehagekretsen i Oslo, 3) Norges Byforbund - Norges Herredsforbund, Forhandlingsorganisasjonen, 4) Norges Husmorforbund og 5) Norges Røde Kors på den ene side og Norsk Lærerlag på den annen side, vedrørende fornyelse av overenskomstene henvises til avgjørelse av Rikslønnsnemnda, jfr. lov av 19. desember 1952.

II

1. Arbeidet gjenopptas onsdag 28. mai 1969. Alle arbeidstakere gjeninntreer i sine stillinger med de samme rettigheter som de hadde ved arbeidskonfliktens begynnelse.
2. Til arbeidstakere som definitivt måtte ha fratrudd sine stillinger utbetales feriepenger etter vanlige regler.

Det ble videre avgitt følgende erklæringer:

1. Norges By- og Herredsforbund vil anbefale den enkelte kommune/institusjon å vedta Rikslønnsnemndas avgjørelse som tariffavtale med Norsk Lærerlag.
2. Norges By- og Herredsforbund vil for sin del anbefale at den enkelte kommune fastsetter sine tilskott til private barnehager på grunnlag av de løsninger som fastsettes av Rikslønnsnemnda.
3. Oslo kommunes forhandlere meddelte at man ville ta konsekvensen av Rikslønnsnemndas kjennelse for Barnehagekretsen og Husmorforbundet overfor de øvrige barnehager som får kommunalt driftsbidrag.

Partenes forhandlere erklarte at de på vegne av sine mandanter vedtok meklingsforslaget".

Etter dette gjenopptok barnehagelærerne arbeidet 28. mai 1969.

Oslo kommune har i detalj gjort rede for de institusjoner, det personale og de barn tvisten gjelder, arbeidsstansens omfang og betydning i Oslo-området, og forholdet mellom de nå gjeldende vilkår og de krav Norsk Lærerlag har reist.

For øvrig har Oslo kommune i det vesentlige anført:

Kommunen kan ikke godta Norsk Lærerlags anførsel om at barnehagevirksomheten må betraktes som en del av skoleverket, og at yrket som barnehagelærer derfor må vurderes på linje med yrket som lærer. Dette spørsmål vil komme i en annen stilling dersom førskoleklasser skulle bli integrert i vårt obligatoriske skoleverk, noe som i tilfelle vil kreve omfattende nye lovregler blant annet om utdanning og undervisning. Skulle en slik ordning bli gjennomført, vil formentlig lønns- og arbeidsvilkårene for barnehagelærere - på samme måte som for lærere i grunnskolen - bli fastsatt i samsvar med de regler som gjelder for statstjenestemenn. Men etter de forhold som nå gjelder, må det være klart at lærernes utdanning, arbeidsoppgaver og ansvar ligger betydelig over barnehagelærernes, iallfall når det gjelder barnehagelærerne ved det overveiende antall av daginstitusjonene som er vanlige barnehager og daghjem. Slik barnehagevirksomheten i dag drives ved Oslo kommunes daginstitusjoner for barn, må den anses som et ledd i hele den kommunale virksomhet. Barnehagelærernes lønns- og arbeidsforhold må derfor vurderes og avgjøres på linje med vilkårene for andre som er ansatt i kommunen.

Oslo kommune har tariffavtale og klasseplasseringsoverenskomst med en rekke organisasjoner. Den største er Norsk Kommuneforbund som organiserer ca. 16.000 av ca. 24.000 ansatte. Lærere som står på statsregulativet, men som lønnes av kommunen, er ikke tatt med i det sist nevnte tall. I forhold til det totale antall ansatte er barnehagelærerne en meget liten gruppe. Det er knapt 200 som omfattes av tvisten. Denne gruppe og dens organisasjon er behandlet på samme måte som de store arbeidstakergrupper og deres organisasjoner, idet kommunen ved tariffrevisjonen 1968 også her tilbød 7 % + 2 % generell lønnsøkning og dessuten vanlig klasseplasseringsavtale. Kommunen kunne ikke gå ut over den ramme som ellers var fastlagt ved tariffoppgjøret. Barnehagelærerne og deres organisasjon Norsk Lærerlag kunne ikke vente å få noen særbehandling.

De overenskomster som Oslo kommune har inngått med andre arbeidstakerorganisasjoner, inneholder fellesbestemmelser om hvilke arbeidstakere overenskomsten omfatter, inntaking og oppsigelse, ferie, lønn under sykdom og svangerskap, lønn under militærtjeneste, pensjon, lønn etter dødsfall, arbeidstid, overtidsbetaling, ansiennitet, stedfortredertjeneste, tvist om overenskomstens forståelse, ikrafttreden og varighet. Disse fellesbestemmelsene er stort sett i samsvar med de tilsvarende bestemmelser for statstjenestemenn og for arbeidstakere i andre kommuner. I anledning av Norsk Lærerlags krav om enhetlige generelle vilkår for barnehagelærerne i hele landet, har Oslo kommune anført at arbeidstakernes rettigheter i henhold til fellesbestemmelsene totalt sett er minst like bra i Oslo som andre steder. En annen sak er at Norsk Lærerlag ved å plukke ut de beste vilkår fra de forskjellige offentlige regulativer til dels har krevet gunstigere regler enn dem som er fastsatt i Oslo kommunes fellesbestemmelser. For barnehagelærerne kan det likevel ikke være noe stort spørsmål å få kommunenes fellesbestemmelser erstattet med andre bestemmelser som bare skal gjelde for denne arbeidstakergruppe. For Oslo kommune er spørsmålet derimot av stor praktisk betydning. De alminnelige bestemmelser om arbeidsvilkårene for ansatte i kommunen må i alt vesentlig være likelydende for alle arbeidstakere, også for barnehagelærerne. Det er i denne forbindelse også vist til at barnehagelærerne bare utgjør knapt 200 av de bortimot 500 ansatte ved Oslo kommunes daginstitusjoner for barn. Det ville være uholdbart om det for personalet ved disse institusjoner skulle gjelde ulike regler om helt alminnelige arbeidsvilkår, for eksempel om lønn under sykdom og svangerskap.

De overenskomster som Oslo kommune har inngått med andre arbeidstakerorganisasjoner, inneholder også et lønnsregulativ med andre klasser og lønnssetser enn dem som er fastsatt i det felles offentlige lønnsregulativ for staten og andre kommuner. Det alminnelige lønnsregulativ for Oslo må også gjelde for barnehagelærere i kommunen, noe som for øvrig leder til at de til dels oppnår noe høyere lønn enn barnehagelærerne i andre kommuner.

Det er enighet mellom partene om at barnehagelærerne skal få samme generelle lønnstillegg som andre ansatte i Oslo kommune. Derimot er det uenighet om klasseplasseringen på lønnsregulativet. Dette gjelder uten hensyn til om barnehagelærerne skal lønnes etter Oslo kommunes regulativ eller etter det regulativ som gjelder for ansatte i staten og i andre kommuner. For øvrig gjelder uenigheten

først og fremst spørsmål om arbeidstid, ferie og ansiennitet. Om disse spørsmål har Oslo kommune anført:

1. Klasseplasseringen på lønnsregulativet.

Ved utarbeidelsen av et stillingsregulativ er det nødvendig å legge bestemte forutsetninger til grunn og så vidt mulig å bygge på faste kriterier. Den plassering de forskjellige stillinger har på Oslo kommunes regulativ, er resultatet av vurdering av en rekke faktorer, så som arbeidsoppgavens art og vanskelighetsgrad, ansvarsområde og de krav som stilles til utdanning og andre kvalifikasjoner. Klasseplasseringen på lønnsregulativet må til dels bli skjønnsmessig, og det er av vesentlig betydning å oppnå rimelig forhold mellom de forskjellige stillingsgrupper. I denne forbindelse er å merke at Oslo kommune med en rekke organisasjoner har inngått klasseplasseringsoverenskomst om at krav om opprykk med bindende virkning avgjøres av et eget klasseplasseringsutvalg. I tilknytning til tariffrevisjonen 1968 ble også de tidligere klasseplasseringsoverenskomster fornyet.

Klasseplasseringen av barnehagelærere og styrere ved Oslo kommunes vanlige barnehager og daghjem ble som før nevnt avgjort ved klasseplasseringsutvalgets kjennelse av 29. mars 1966. Stillingene ble da vurdert ut fra en sammenligning med andre stillingsgrupper, og det er senere ikke inntrådt endringer som gir grunnlag for å forrykke det forhold som den gang ble etablert. Til støtte for denne anførsel har kommunen gitt detaljerte opplysninger om klasseplasseringen for flere andre stillingsgrupper, deriblant sykepleierne. Endring av plasseringen for barnehagelærerne bør etter kommunens oppfatning iallfall ikke foretas uten at spørsmålet er vurdert av et klasseplasseringsutvalg sammensatt i samsvar med den standardavtale som gjelder i forhold til andre arbeidstakerorganisasjoner. Plasseringen av personale ved spesialinstitusjoner for barn ble ikke vurdert i 1966, men de opprykkskrav som nå er reist, bør også her vurderes av klasseplasseringsutvalget. Det er i denne forbindelse med styrke gjort gjeldende at kommunen for å få sammenheng i sine tariffoppgjør må opptre på samme måte overfor alle organisasjoner, og at de forskjellige organisasjoners krav om klasseoppykk må behandles og løses etter de samme retningslinjer. I motsatt fall vil det ikke være mulig å oppnå rimelig innbyrdes forhold mellom de forskjellige kommunale stillingsgrupper.

2. Arbeidstid.

Selv om arbeidstiden inntil 1968 var tariffert til 45 timer pr. uke, har den gjennom mange år faktisk vært 42 timer pr. uke. I disse 42 timer er som regel spisetiden innbefattet, idet personalet spiser sammen med barna. Arbeidstiden ligger mellom klokken 8 og klokken 17, ved enkelte daghjem fra klokken 7,45. For en del år siden ble det innført en ordning med fri hver fjerde lørdag. I de senere år har man i atskillig utstrekning gått over til lørdagsfri hver annen uke.

Det kan ikke aksepteres at barnehagelærerne skal ha en del av den faste arbeidstid utenfor institusjonen, og at de ved institusjonen bare skal ha redusert tid sammen med barna. Arbeidstiden må - uten noen slik begrensning - i sin helhet legges til institusjonen. Forberedelse, etterarbeid og foreldrekontakt må foregå i den ordinære arbeidstid. I den utstrekning foreldremøter eller andre møter pålegges utenfor arbeidstiden, må kompensasjon gis enten i form av fritid eller ved overtidsgødtgjøring etter vanlige regler. En reduksjon av arbeidstiden i samsvar med Norsk Lærerlags krav vil i tilfelle øke de vansker man allerede nå har med å få dekket behovet for barnehagelærere ved kommunens daginstitusjoner for barn.

3. Ferie.

De fleste av Oslo kommunes daginstitusjoner holdes stengt seks uker om sommeren, men daghjemmene ved sykehusene er bare stengt i fire uker.

Det er enighet om at barnehagelærerne skal beholde full lønn selv om de på grunn av stengningstiden får tjenestefri i mer enn fire uker. Men de må i tilfelle kunne pålegges tilsvarende arbeid. Men det er ingen grunn til å tariffeste at barnehagelærerne skal ha lengere ferie enn den ferieloven bestemmer. Det er heller ikke grunnlag for å tariffeste at barnehagelærerne har krav på permisjon med lønn for å gjennomgå kurs med sikte på videreopplæring i yrket. I så måte kan barnehagelærerne ikke stå i noen særstilling i forhold til andre arbeidstakergrupper.

4. Ansiennitet.

Det må etter Oslo kommunes oppfatning i alt vesentlig gjelde samme ansiennitetsregler for barnehagelærere som for andre

arbeidstakergrupper.

5. Pensjon.

Den pensjonsordning som er gjennomført i Oslo kommune, tilfredsstiller det krav Norsk Lærerlag har reist.

6. Etterbetaling av generelle lønnstillegg.

Det er enighet om at barnehagelærerne skal få samme generelle lønnstillegg som andre ansatte i kommunen. Men de som er organisert i Norsk Lærerlag, måtte også etter 1. mai 1968 lønnes etter satsene pr. 30. april 1968 fordi ny tariffavtale ikke ble inngått. Lønnsreguleringen skulle for disse arbeidstakere egentlig gjelde fra den dag Rikslønnsnemndas kjennelse blir avsagt, men Oslo kommune finner etter omstendighetene å kunne godta at de nye lønnssetninger i kommunens regulativ gjøres gjeldende fra den dag barnehagelærerne etter avtale gjenopptok arbeidet.

Oslo kommune har for Rikslønnsnemnda nedlagt denne

påstand:

- "A. Overenskomst av 5/9.-66 mellom Oslo kommune og Norsk Lærerlag gis fortsatt gyldighet fra Rikslønnsnemndas kjennelse avsies og nu med oppsigelighet tidligst til 30/4.-1970.
- B. For dem som streiket etterbetales 9 % tillegget fra den dag den enkelte etter streiken gjeninntredte i tjenesten.
- C. Den tariferte arbeidstid settes til 42 timer pr. uke.
- D. Til overenskomsten knyttes avtale om klasseplasseringsutvalg i samsvar med den standardavtale Oslo kommune benytter.

Til denne klasseplasseringsavtale knyttes følgende forutsetning som blir å innta i overenskomsten:

Norsk Lærerlag kan ta plasseringen også av alminnelige barnehagelærere og -bestyrere opp til vurdering i klasseplasseringsutvalget såfremt det skjer endringer i plasseringen av tilsvarende stillinger under By- og Herredsforbundet."

Norsk Lærerlag har i det vesentlige anført:

Barnhagelærerne har en klart normert yrkesutdannelse som avsluttes med offentlig eksamen. Gjennom sitt virke i daghjem og barnehager har de i oppdrag å utvikle og undre barn i førskolealder. Disse institusjonene og utøverne av yrket som barnehagelærer har helt fra 1947 vært underkastet offentlig godkjenning etter fastsatte normer. Barnhagevirksomheten er i realiteten en del av skoleverket, og yrket som barnehagelærer må vurderes på linje med yrket som lærer i grunnskolen. Lærerne er den eneste yrkesgruppa som det er relevant å sammenligne barnhagelærerne med. Dette må være avgjørende ved fastsettelsen av barnehagelærernes lønns- og arbeidsvilkår.

Daginstitusjoner for barn drives dels av offentlige myndigheter, dels av en rekke private organisasjoner. Barnhagelærerne, som er en relativt liten yrkesgruppe, har derfor mange forskjellige arbeidsgivere. Yrkesgruppens lønns- og arbeidsvilkår har til denne tid vært høyst ulike. Det er uten videre klart at dette er uheldig. Norsk Lærerlag legger avgjørende vekt på at barnhagelærernes lønns- og arbeidsvilkår blir samordnet, og har ved tariffrevisjonen 1966 lagt fram enslydende krav overfor alle arbeidsgiverne. Kravene er utformet som to fullstendige sett av bestemmelser, det ene for lærere og ledere i vanlige barnehager og daghjem, det andre for barnhagelærere og ledere ved spesialinstitusjoner. Begge sett omfatter alminnelige bestemmelser, arbeidstidsbestemmelser og lønnsbestemmelser.

Selv når det gjelder forhold som i praksis er ordnet på betryggende måte for alle barnhagelærere, vil det være en avgjort fordel at det rent formelle grunnlag blir helt likeartet. Det vil både av forhandlingstekniske og andre grunner ha betydning at det på alle punkter gjelder helt likelydende bestemmelser om særlige barnhagelæreres lønns- og arbeidsvilkår uten hensyn til hvor vedkommende utfører sitt arbeid. Men reelt sett gjelder uenigheten ved denne tariffrevisjon først og fremst klasseplasseringen av barnhagelærerne på lønnsregulativet og videre spørsmål om arbeidstid, ferie, ansiennitet og pensjonsforhold.

Om disse spørsmål har Norsk Lærerlag anført:

1. Klasseplasseringen på lønnsregulativet.

Klasseplasseringen må foretas ut fra de krav som stilles for opptak ved barnhagelærerskolene, gjennomføringsen av den yrkesmessige utdanning og barnhagelærernes arbeids- og avansvarsforhold.

Opptaksalderen ved lærerutdanningsinstitusjoner er 20 år. Spisene må ha yrksskole eller tilsvarende utdanning og vil være et halvt års oppløring i sjettemåned, et halvt års husholdsskole og et halvt års praksis i institusjonen for barn i førskolealder. Den høye opptaksalder skyldes et skoleopplegget er avansert og derfor krever modenhet.

Utdanningen tar to år. Undervisningen omfatter psykologi, pedagogikk, metodeikk, sosialt og medisinsk barnevern og videre allsidig innføring i norsk, fagsfag og musikk. I tillegg til denne teoretiske undervisning kommer praktisk oppløring i godkjente barnehager og daghjem under tilsyn av vel kvalifiserte ledere. Det er nåye samsvare mellom utdanningen for barnehagelærere og for lærere i grunnskolen. I sin innstilling av 7. desember 1962 om utbygging av lærerutdanningsinstitusjoner har Lærerutdanningsrådet blant annet uttalt: "De to utdanningsveier, utdanning til allmennlærere og barnehagelærere, har så mye til felles at de også bør kunne koordineres". I sin innstilling av 19. desember 1960 om lov om lærerutdanning har rådet tatt konsekvensen av dette. I lovforarbeidets § 3 nr. 1 heter det således: "Tre-årig oppløring fra barnehagelærerskole, lærerskole eller faglærerskole eller ei tre-årig sammensatt oppløring fra lærerutdanningsinstitusjoner vert kalla grunnutdanning for barnehagelærer, lærar eller faglærer". Det kan vere verd å merke dette selv om barnehagelærerne etter lovforarbeidet vil få lengere og mer omfattende grunnutdanning enn de har etter den nå gjeldende ordning.

I sitt arbeid med barnehagelærerne søke å legge til rette et program som tar tilstrekkelig hensyn til hvert enkelt barn og dets forutsetninger. De beskrivelser som foreligger om barnehagevirksomheten, eksempelvis i Oslo kommune, viser klart og tydelig at det her dreier seg om en oppdrager- og opplæringsfunksjon som fullt ut kan sammenlignes med den oppgave lærerne har i vårt obligatoriske skoleverk.

Ved en samlet vurdering av de forhold som her er nevnt, har Norsk Lærerslag funnet det riktig og nødvendig å legge fram et Lønnskrav etter minster av det regulativ som i årene fra 1948 er bygget opp for lærerne i folkeskolen. I betraktning av at utdanningstiden etter gjeldende ordning er noe kortere enn for lærerne, har man imidlertid - i samsvare med tilråding fra Evalueringsutvalgets minoritet - utformet Lønnskrevet slik at det hele veien ligger an lønnsklasse lavere enn etter Læreregulativet. Ved vurdering

av om det på samme måte som for lærerne blir opprettet en sjuende lønnsklasse over et større antall lønnsklasser. Det legges vekt på at barnehagelæreryrket i likhet med læreryrket er en lukket avansementskrets. I betraktning av at bare en ved står åpen, er det nødvendig å bygge opp regulativet med autokarrieriske lønnsopptrykk over et antall år som i lønnsstrukturen svarer til den tid utøverne av andre yrker anvender for gjennom forskjellige avansementsformer å gå fra begynnerstilling til sluttstilling. Dette er grunnlaget for kravet om at barnehagelærerne - på samme måte som lærere i grunnskolen - gjennom 16 år skal rykke opp tre stillingens begynnerlønn til dens sluttlønn. Det er i denne forbindelse også vist til at mindretallet i Evidens-utvalget fremmet et konkret forslag om egen lønnssettelse for barnehagelærere med begynnerlønn i lkl. 12⁰ og sluttlønn i lkl. 15⁴ etter 16 år.

Lønnsregulativet for barnehagelærere må - også her på samme måte som for lærere - bygges på prinsippet om lønn etter kompetanse. De som har eller skaffer seg tilleggsutdanning ut over det som kreves for inngang i yrket, må kunne oppnå en lønnsmessig plassering som ligger inntil to klasser over den vanlige. Kirke- og undervisningsdepartementet har allerede antatt denne ordning, idet departementet i 1957 bestemte at barnehagelærere i spesialskole med et års spesialpedagogisk tilleggsutdanning, skal ha samme begynnerlønn, opprykksstige og topplønn som lærere i spesialskole med godkjent lærerutdanning. Begynnerlønnen for disse lærerkategorier ble i 1957 fastsatt til lkl. 12⁰ med topplønn i lkl. 17⁴ etter 16 år. Og mindretallet i Evidens-utvalget fremmet forslag om å gi barnehagelærere lønnsopptrykk for relevant tilleggsutdanning ut fra de samme retningslinjer som gjelder for andre kategorier av lærere.

Lederne av barneinstitusjonene har betydelige administrative oppgaver, og de har et stort ansvar. Lønnen for lederne i vanlige institusjoner bør ligge to lønnsklasser og i større institusjoner tre lønnsklasser høyere enn topplønnen for barnehagelærere.

Ved klasseplasseringen må det legges vekt på at ledere og lærere i spesialinstitusjoner for barn har særlig viktige og vanskelige arbeidsoppgaver. Disse institusjonene tar seg av barn med forskjellige fysiske eller psykiske handicaps. Innenfor den enkelte institusjon kan det være barn med alle typer av vedkommende handicap for eksempel fra hørselsvekket til döv eller fra evneveik til imbecil. Skadene kan være kroniske eller temporære. Da man ved statens spesialskoler har funnet det viktig å komme i kontakt med berørdelinjen på en tidlig tidspunkt, driver staten en del spesial-

institusjoner for førskolebarn. Med slike institusjoner drives også i kommunal og i privat regi.

Som før nevnt ble det i 1967 bestemt at barnehagelærere i spesialskole med spesialpedagogisk utdanning, skal ha samme lønn som lærer i spesialskole med godkjent lærerutdanning. Barnehagelærere som med tilsvarende utdanning arbeider i kommunale eller private spesialinstitusjoner for barn, har imidlertid langt lavere lønn. Dette misforhold må nå rettes opp.

Lederne av spesialinstitusjoner for barn må ha faglige og administrative kvalifikasjoner langt ut over det vanlige, og de har et særlig stort ansvar. Klasseoplasseringen må foretas på slikt måte at det blir mulig å få fullt kvalifiserte søkere til disse meget viktige stillinger.

2. Arbeidstid.

Lovsk Lærerlag er enig i at barnehagelærerne må ha samme arbeidstid som andre stillingsgrupper. Men ved fastsettelsen av den bundne arbeidstid må det tas hensyn til yrkets egenart. Barnehagelærerne må forberede virksomheten i den tiden de er sammen med barna, og de har også etterarbeid. Kontakten med barnas foreldre tar atskillig tid. Den må i stor utstrekning foregå utenfor ordinær arbeidstid, til dels også utenom institusjonen. Ut fra en normal arbeidstid på 42½ eller 42 timer pr. uke bør en vanlig barnehagelærers bundne arbeidstid ved institusjonen ikke gå ut over 30 timer, derav høyest 30 timer sammen med barna. Ellers vil barnehagelærerne få en samlet arbeidstid ut over de normer som er vanlige i vårt samfunn.

Ved spesialinstitusjonene må den bundne arbeidstid være lavere. Det stilles enda større krav til barnehagelærerne utenfor ordinær arbeidstid, særlig når det gjelder foreldrekontakt. Barnehagelærerne må i stor utstrekning gi foreldre veiledning med sikte på at institusjon og hjem i fellesskap kan finne frem til den løsning som er best ut fra de forutsetninger hvert enkelt barn har. Lovsk Lærerlag krav om at undervisningstiden ved spesialinstitusjonene settes til 27 timer pr. uke er i samsvar med den undervisningspolitikk helse- og undervisningsdepartementet har fastsatt for barnehagelærere i førskole- og modningsskinner ved statens spesialskoler.

3. Ferie.

I tillegg til ordinær ferie etter ferieloven bør barnehagelærerne på grunn av behovet for faglig fornying i yrket ha tjenestefri-

med full løn i ytterligere to uker pr. år. Dette gjelder både ved vanlige daginstitusjoner og ved spesialinstitusjoner, og det gjelder også lederne. Det kan ikke være riktig at barnehagelærerne skal bruke sin ordinære ferietid til kurs og annen opplæring som de må gjennomgå for å holde sine kunnskaper à jour.

4. Ansienhet.

Til denne tid har bestemmelsene om opptjening og overføring av barnehagelærernes lønnsansienhet vært sterkt varierende. Det er av vesentlig betydning at det her skapes klare og entydige regler, og at barnehagelærerne sikres gjennomgående lønnsansienhet selv om de ved overgang fra en stilling til en annen får ny arbeidsgiver. Det bør også gjennom klare bestemmelser sikres at opptjente rettigheter, så som rett til løn under sykdom og svangerskap, beholdes ved overgang til ny stilling.

5. Pensjon.

De overenskomster som hittil har vært gjeldende, har hatt varierende og til dels svært mangelfulle bestemmelser om barnehagelærernes pensjonsforhold. Enkelte har ikke hatt noen pensjonsordning. Norsk Lærerlag må kreve at alle barnehagelærere og ledere får en tilfredstillende pensjonsordning. Den bør svare til ytelsene for dem som er medlemmer av Statens Pensjonskasse.

6. Etterbetaling av generelle lønstillegg.

Det har ikke vært ontvistet at barnehagelærerne må få samme generelle lønstillegg som statstjenestemennene og kommunalt ansatte oppnådde ved tariffrevisjonen 1968. Selv om det var nødvendig å gå til arbeidstans for å oppnå bedre klasseplassering og bedre arbeidsvilkår, bør de generelle lønstillegg gis med virkning fra henholdsvis 1. mai 1968 og 1. januar 1969, og etterbetaling foretas i samsvar med dette.

Subsidiært har Norsk Lærerlag gjort gjeldende at de nye satsen i det offentlige lønnsregulativ må gjelde fra den dag barnehagelærerne etter avtale gjenopptok arbeidet, det vil si fra 20. mai 1969.

Den nødvendige utbygging av daginstitusjoner for barn vil bare kunne gjennomføres dersom institusjonene kan få vel kvalifisert personale. Det er i dag stor avgang fra yrket. Nødvendig rekruttering og stabilitet kan bare oppnås dersom løns- og arbeidsforholdene blir vesentlig bedret. Norsk Lærerlag er ikke alene om denne oppfatning. De krav som er reist, er støttet fra mange hold.

Norsk Lærerlag har for Riksdomsnemnda nedlagt denne
påstand:

"For tariffperioden 1. mai 1968 - 30. april 1970
fastsettes slik overenskomst:

I Barnhagelærere og ledere ved vanlige barnehager og ved daghjem.

§ 1. Overenskomstens omfang.

Denne overenskomst gjelder for barnhagelærere/ledere i hel
stilling i barnehager og daghjem og for ledere av barnehager
og daghjem.

Protokolltilførsel:

1. Med barnhagelærer forstås i denne overenskomst en
som er utdannet etter de av departementet fastsatte
bestemmelser for utdanning av barnhagelærere.
2. Departementet kan etter særskilt vurdering i de enkelte
tilfelle godkjenne likeverdig utdanning fra andre land.
3. Med leder av barnehage eller daghjem forstås i denne
overenskomst barnehage- eller daghjemsledere med minst
den utdanning som er nevnt under pkt. 1 eller 2.

§ 2. Tilsetting og oppsigelse.

Tilsetting foretas av den instans som administrerer
vedkommende institusjon. Tilsettingen må godkjennes av
sosialstyret/skolestyret dersom dette ikke har foretatt
tilsettingen.

Tilsetting gjøres avhengig av at vedkommende har foreskrevet
utdanning som nevnt i protokolltilførsler til § 1, og av
tilfredsstillende helseattest.

Gjensidig oppsigelsesfrist 3 måneder.

Protokolltilførsel:

1. Første tjenesteår etter fullført utdanning kan vedkommende
tilsettes på prøve med gjensidig oppsigelsesfrist på 1 mnd.
Ved fortsatt tjeneste i samme stilling går vedkommende
automatisk over på ordinær tilsetting.
Tilsetting i ny stilling etter første tjenesteår kan bare
skje på vanlige vilkår med 3 måneders gjensidig oppsigelses-
frist, selv om det skjer hos ny arbeidsgiver.

2. Ved avansement til leder av barnehage eller daghjem skal det tas hensyn til kvalifikasjoner (utdanning og skikket-
het for stillingen). Under ellers like vilkår skal
ansiennitet og fortrinnsrett.
3. I tilfelle innskrenkninger skal under ellers like vilkår
den (de) med kortest ansiennitet sies opp først.

§ 3. Arbeidstid.

Barnehagelærers bundne arbeidstid i vanlige barnehager og
daghjem er 36 timer pr. uke ved institusjonen, herav maks.
30 timer i barnegruppen.

I tillegg hertil forutsettes nødvendig forberedelse, etter-
arbeid og foreldrekontakt.

Protokolltilførsel:

Inkludert i begrepet "nødvendig foreldrekontakt" er bl.a.
et foreldremøte ved begynnelsen og ved slutten av hvert
semester.

§ 4. Ferie.

Barnehagelærernes ferie følger ferieloven. Dertil skal barne-
hagelærer ha minst to uker tjenestefri med lønn pr. år. For
øvrig er barnehagelærer tjenestefri i den tid barnehagen/dag-
hjemmet er lukket, så langt tjenestens plikter etter
gjeldende instruks tillater det.

Bliir barnehagelærer syk under sin ferie, og det sendes inn
bevitnelse fra legen om at vedkommende har vært arbeidsudyktig
p.g.a. sykdom, skal vedkommende ha tilsvarende ferie erstattet,
selv om den må legges utenom vanlig ferietids utløp. Slik
ferie kan ikke legges i tiden under nedkomstpermisjon med
lønn, jfr. § 5.

§ 5. Lønn under sykdom.

Barnehagelærer har under arbeidsuførhet p.g.a. sykdom rett til
full ordinær lønn i inntil 3 måneder i løpet av et kalenderår.
Lønn utbetales fra første sykedag.

Protokolltilførsel:

Bestemmelsene i § 5 om kalenderår gir ikke rett til lønn

utover 3 måneder om sykdomsforholdet fortsetter ved oppstart til nytt kalenderår. Hvis sykdommen skulle være longer enn 3 måneder, kan den enkelte etter søknad tilstås lønn utover det nevnte tidsrom.

Såfremt vedkommende barnobagelærer får utbetalt sykepenger fra trykdekassen, annen godkjent sykekasse eller Rikstrykdeverket, skal disse ytelsar gå til fradrag.

For sykefravar inntil 3 dager skal det ikke kreves legeattest med mindre særlige forhold gjør dette rimelig.

Arbeidsgiveren har rett til å gjennomføre den kontrollordning som anses nødvendig for å få kontroll med sykefravar.

Ved sykefravar skal det snarest mulig gis melding til nærmeste foresatte om fravarets sannsynlige varighet. Før den sykmeldte gjenopptar arbeidet, skal hun/han såvidt mulig gi melding om når arbeidet kan gjenopptas.

Arbeidsgiver har rett til å forlange friskmelding fra lege før arbeidet gjenopptas.

Oppsæelse bør i alminnelighet ikke foretas så lenge en arbeidstaker innenfor et rimelig tidsrom har legitimert sykdomsforfall, forutsatt at vedkommende ville ha vært i tjeneste dersom hun/han hadde vært arbeidsløse.

§ 6. Svangerskapspermisjon.

Svangerskap gir rett til fravar i 3 måneder med full lønn dersom vedkommende har minst 9 måneders forutgående sammenhengende tjeneste hos arbeidsgiver som er tilsluttet avtalen.

Har vedkommende vært fravarende med lønn etter første ledd, får hun ikke rett til nytt fravar med lønn under svangerskap før hun har vært i tjeneste igjen i minst én måned.

Den som ikke har opptjent rett til lønn etter første ledd, går delvis lønn tilsvarende de barselpenger hun ellers ville ha fått i henhold til lovgivningen om syketrygd.

I tillegg til den tjenestefrihet vedkommende har krav på etter lovgivningen om arbeidervern, kan administrasjonen tilstå ytterligere tjenestefrihet uten lønn.

§ 7. Lønn under militærtjeneste.

Barnhagelærer/leder som innkalles til militærtjeneste, utbetales lønn etter de regler som er fastsatt i regulativet for statens tjenestemenn § 12.

§ 8. Lønn etter dødsfall.

For barnhagelærer/leder med ett års sammenhengende tjeneste utbetales ved dødsfall vedkommendes ordinære lønn 1½ måned fra dødsdagen. Hvis vedkommende ikke etterlater seg ektefelle eller barn, utbetales beløpet som begravelsesbidrag.

§ 9. Ulykkestrygd.

Ved ulykke i tjenesten som medfører at barnhagelærer eller leder av barnhage eller daghjem for en tid blir ufør til tjeneste, kan vedkommende kreve full lønn i inntil 6 måneder. Også etter utløpet av denne tid kan vedkommende ansettelsesmyndighet gi barnhagelærer/leder full lønn til hun/han etter er tjenestefør.

I den lønn vedkommende får utbetalt, skal det rjøres fradrag for off-ntlige pensjons- eller trygdeytelser som vedkommende får på grunn av skaden/sykdommen.

Dersom ulykken medfører at vedkommende blir arbeidsufør for godt og må fratru med uførepensjon, skal lønnen løpe til utgangen av vedkommende kalendermåned.

Protokolltilførsel:

Denne paragraf gjelder for fast og midlertidig tilsatte som har ett års sammenhengende tjeneste. Med yrkesskade (tjenesteulykke) forstås skade eller sykdom som anses som yrkesskade etter lovgivningen om yrkesskadetrygd.

Dersom det i tariffperioden skjer endringer i trygde- eller pensjonslovene, kan det tas opp forhandlinger om mulige endringer i denne paragraf.

§ 10. Ansiennitet.

Ansiennitet beregnes som summen av tjeneste av minst 4 ukers attestert varighet som barnhagelærer.

Arbeidsgiver har adgang til å tilstå barnhagelærer bedret ansiennitet såfremt vedkommende kan dokumentere tidligere

tjeneste i stilling som må antas å ha sitt erfaringer som kommer tjenesten til gode.

Dersom en barnehageleder ved overgang til lavere stilling har minst 5 års tjeneste i høyere stilling, beholder vedkommende sin lønn, dog ikke ut over den nye stillings tooplønn. Hvis overgang til lavere stilling skjer mot vedkommendes ønske, gjelder samme regel uten hensyn til den tidligere tjenestes varighet. Barnehagelærer som får pensjon for å utdanne seg ytterligere for tjeneste som barnehagelærer eller leder i barnehage eller daghjem, får medregnet permisjonstiden i sin ansiennitet.

§ 11. Tjenestegjøring i høyere lønnet stilling.

Ved konstitusjon eller midlertidig tjenestegjøring i høyere stilling i 6 dager eller mer skal vedkommende ha den lønn som er fastsatt for vedkommende stilling i regulativet. Denne lønn utbetales fra første dag dersom den enkelte fangeringsperiode varer minst 6 dager.

§ 12. Permisjon for offentlige verv.

Barnehagelærere/ledere gis permisjon og kan etter søknad få beholde sin lønn når de er pålagt å utføre kommunale eller andre offentlige verv. Vedkommende plikter i forveien å gjøre henvendelser til nærmeste overordnede om permisjonen. Reglene i rundskriv 18/1965 fra Lønns- og prisdepartementet om rett til lønn under permisjon for å utføre offentlige verv og organisasjonsmessige oppdrag gjøres også gjeldende for barnehagelærere/ledere.

§ 13. Kollektiv plassoppsigelse.

Overenskomstens parter har ved plassoppsigelse i forbindelse med tariffoppgjør rett til å anvende kollektivt oppsigelsesvarsel, som i disse tilfelle kan avkortes til 3 uker.

§ 14. Hvist om overenskomstens forståelse.

Hvist om denne overenskomsts gyldighet, forståelse, eller om brev som grunnlag seg på overenskomsten, bringes inn for vedkommende institusjons styre og Norsk Lærerlag, og søkes løst gjennom forhandling. Oppnås ikke enighet, kan hver av partene bringe saken inn for Arbeidsretten. Partene kan bli enige om

I la tvisten avgjøre ved velgjett. Velgjettensmander skal bestå av 3 medlemmer, hvorav partene velger en hver og i fellesskap en oppmann. Oppnås ikke enighet om oppmann, oppnevnes denne av Riksmeklingsmannen.

Lønnsbestemmelser.

Barnehageåret

Barnehageåret går fra 1. juli til 30. juni.

Barnehagelærer som holder all barnehage i høsthalvåret, lønnes fra 1. juli. Barnehagelærer som holder all barnehage i vårhalvåret, lønnen fra 1. januar.

Lønnsplassing

Barnehagelærer skal ha lønnsplassing som svarer til følgende lønnsklasser i Statens lønnsregulativ:

Ansienitet: 0 år 2 år 4 år 6 år 8 år 10 år 12 år 14 år 16 år

Lønnsklasse: 12⁰ 12¹ 12² 12³ 12⁴ 13⁴ 13⁴ 14⁴ 15⁴

Barnehagelærer med ett års tilleggsutdanning får lønnsopprykk med en lønnsklasse.

Barnehagelærer med to års tilleggsutdanning får et opprykk på to lønnsklasser.

Barnehagelærer med eksamen artium, barnehagelærerskole og to års tilleggsutdanning på grunnfags nivå kan søke om adjunkts lønn.

Vikar lønnes med stillingens lønn etter sin ansienitet og kompetanse, dog slik at for vikariat av kortere varighet enn fire uker lønnes vikaren bare med grunnlønn. Hvis et slikt vikariat varer 4 uker eller mer, etterbetales differansen fra første dag mellom grunnlønn og lønnen etter vedkommendes ansienitet og kompetanse.

Timelønn beregnes som 1/1656 av årslønn i barnehager og daghjem.

For pålagt arbeid utover ordinær ukentlig arbeidstid (jfr. § 3) betales overtimer som beregnes som ordinær timelønn med tillegg av 50 %. Overtimenes antall

begrenses til maksimum 5 timer pr. uke.

Barnhagelærer kan engasjeres som dvingplærer ved barnhagelærerskole mot særskilt godtgjøring som refunderes i sin helhet fra vedkommende barnhagelærerskole, og som fastsettes i forhandlinger med Kirke- og undervisningsdepartementet.

Leder av barnehage eller daghjem må ha minst 5 års ansiennitet som barnhagelærer.

Leder av institusjon med mindre enn fire avdelinger lønnes i lønnsklasse 17.

Leder av institusjon med fire avdelinger eller mer lønnes i lønnsklasse 18.

Protokolltilførsel:

1. Tilsetningsmyndigheten kan dispensere fra 5-årsfristen hvor dette er nødvendig for å få stillingen besatt.
2. Leder av barnehage eller daghjem skal være sikret en lønn som ligger minst en lønnsklasse over hva vedkommende ville hatt som barnhagelærer.

Lønnsutbetaling

Lønnen utbetales med 1/12 årslønn fra den 20. i hver måned unntatt i desember da lønnen utbetales fra den 10.

Protokolltilførsel:

Lønn kan utbetales i kontanter, over lønnsjekkonto eller overføres på annen måte etter nærmere avtale med det lokale lærerlag.

Indekserregulering.

Hvis Statistisk Sentralbyrås nye konsumprisindeks (1958=100) pr. 15. juli 1969 eller senere viser stigning eller fall på minst 5 prosent i forhold til indekstallet pr. 15. januar 1969, kan Høyskolelærerlag i tilfelle av stigning og Norges Byforbund/Norges Herredsforbund i tilfelle av fall kreve opptatt forhandlinger om regulering av lønnen. Reguleringsskravet er maksimalt begrenset til en regulering som svarer til den prosentvise

endring i konsumprisindeksen.

Blir partene ikke enige ved forhandlinger om regulering, kan den som har fremsatt kravet innen 14 dager etter at forhandlingene er slutt, si opp tariffavtalen med 1 - en - månedens varsel for å søke gjennomført en lønnsregulering innenfor den ramme som er angitt i første avsnitt.

Protokolltilførsel:

Stigning i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks som skyldes en eventuell onlegging av skattesystemet, gir ikke rett til regulering. Likevel kan en slik stigning reise problemer som det bør være adgang til å drøfte selv om tariffavtalene ikke er utløpt. Partene er derfor enige om at hver av dem kan kreve forhandlinger når konsumprisindeksen som følge av de foran nevnte forhold måtte ha overskredet "den røde strek". Leder forhandlingene ikke til enighet, har hver av partene senest 14 dager deretter adgang til å si opp tariffavtalene med 1 - en - månedens varsel.

Pensjonsordning.

Aldersgrensen for barnehagelærere faller sammen med den generelle aldersgrense for off. tjenestemenn. Barnehagelærer som når aldersgrensen har rett til pensjon i den kommunale pensjonsforsikring i den kommune der vedkommende avslutter sin tjeneste.

Varighet.

Denne overenskomst trer i kraft 1. mai 1968 og gjelder til 30. april 1970. Hvis overenskomsten til den tid ikke er oppsagt av noen av partene med 3 måneders skriftlig varsel, er den fremdeles gjeldende ett år om gangen med samme gjensidige oppsigelsesfrist.

II Barnehagelærere og ledere ved spesialinstitusjoner.

Samme ordlyd som under avsnitt I med følgende endringer:

§ 1. Overenskomstens omfang.

Denne overenskomst gjelder for barnehagelærere i spesialinstitusjoner og for ledere av slike institusjoner.

Protokolltilførsel:

1. Med barnehagelærer i spesialinstitusjon forstås i denne overenskomst en som er utdannet etter de av Departementet fastsatte bestemmelser for utdanning av barnehagelærere og med den spesialutdanning de ulike institusjoner trenger.
2. Departementet kan etter særskilt vurdering i de enkelte tilfelle godkjenne likeverdig utdanning fra andre land.
3. Med leder av spesialinstitusjon forstås i denne overenskomst barnehage- eller daghjemsledere med minst den utdanning som er nevnt under punkt 1 eller 2.

§ 2. Tilsetning og oppsigelse.

Tilsetning foretas av den instans som administrerer vedkommende institusjon.

Tilsetning gjøres avhengig av at vedkommende har foreskrevet utdanning som nevnt i protokolltilførsler til § 1, og av tilfredsstillende helseattest.

Gjensidig oppsigelsesfrist 3 måneder.

Protokolltilførsel:

1. Første tjenesteår etter fullført utdanning kan vedkommende tilsettes på prøve med gjensidig oppsigelsesfrist på 1 måned. Ved fortsatt tjeneste i samme stilling går vedkommende automatisk over på ordinær tilsetning. Tilsetning i ny stilling etter første tjenesteår kan bare skje på vanlige vilkår med 3 måneders gjensidig oppsigelsesfrist selv om det skjer hos ny arbeidsgiver.
2. Ved avansement til leder av spesialinstitusjon skal det tas hensyn til kvalifikasjoner (utdanning og skikkethet for stillingen.) Under ellers like vilkår skal ansiennitet gi fortrinnsrett.
3. I tilfelle innskrenkninger skal under ellers like vilkår den (de) med kortest ansiennitet sies opp først.

§ 3. Arbeidstid.

Barnehagelærers bundne arbeidstid i spesialinstitusjon er 27 timer pr. uke ved institusjonen.

I tillegg hertil forutsettes forberedelse, etterarbeid og et foreldremøte ved begynnelsen og ved slutten av hvert semester.

.....

§ 10. Ansienhet.

Ansienhet beregnes som summen av tjeneste av minst 4 års attestert varighet som barnehagelærer. Ansienhet fra barnehage/daghjem neuregnes ved tilsetting i spesialinstitusjon.

Arbeidsriver har adgang til å tilstå bedret ansienhet såfremt vedkommende kan dokumentere tidligere tjeneste i stilling som må antas å ha gitt erfaringer som kommer tjenesten til gode.

Dersom leder av spesialinstitusjon ved overgang til lavere stilling har minst 5 års tjeneste i høyere stilling, beholder vedkommende sin lønn, dog ikke ut over den nye stilling topp-lønn. Hvis overgang til lavere stilling skjer mot vedkommendes ønske, gjelder samme regel uten hensyn til den tidligere tjenestes varighet. Barnehagelærer/leder som får permisjon for å utdanne seg ytterligere for tjeneste som barnehagelærer eller leder i barnehage, daghjem eller spesialinstitusjon, får medregnet permisjonstiden i sin ansienhet.

Departementet har adgang til å tilstå barnehagelærer/leder ved spesialinstitusjon bedret ansienhet om dette er nødvendig for å få en stilling tilfredsstillende rekruttert.

.....

Lønnsklassering

Barnehagelærer i spesialinstitusjon skal ha lønnsklassering som svarer til følgende lønnsklasser i Statens lønnsregulativ:

	0 år	2 år	4 år	6 år	8 år	10 år	12 år	14 år	16 år
Barnehagelærer uten spesialpedagogisk tilleggsutdanning	12 ⁰	12 ¹	12 ²	12 ³	12 ⁴	13 ⁴	13 ⁴	14 ⁴	15 ⁴
Barnehagelærer med 1-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning	14 ⁰	14 ¹	14 ²	14 ³	14 ⁴	15 ⁴	15 ⁴	16 ⁴	17 ⁴
Barnehagelærer med 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning	14 ⁰	15 ¹	15 ²	15 ³	15 ⁴	16 ⁴	16 ⁴	17 ⁴	18 ⁴

Barnehagelærer med eksamen artium, barnehagelærerskole og to års tillæringsperiode på grundfags nivå kan søke om adjunktens lønn.

I deltidsstilling beregnes årslønn brøkmessig i forhold til uketimetall.

Vikar lønnes med stillingens lønn etter sin ansiennitet og ved kompetanse, dog slik at for vikariat av kortere varighet enn fire uker lønnes vikaren bare med grunnlønn. Hvis et slikt vikariat varer 4 uker eller mer, etterbetales differansen fra første dag mellom grunnlønn og lønnen etter vedkommendes ansiennitet og kompetanse.

Timelønn i spesialinstitusjon beregnes som 1/12⁴² av årslønn.

For pålagt arbeid utover ordinær ukentlig arbeidstid (jfr. § 3) betales overtimer som beregnes som ordinær timelønn med tillegg av 50 %. Overtimenes antall begrenses til maksimum 6 timer pr. uke.

Barnehagelærer ved spesialinstitusjon kan sugesjeres som svinglærer ved Statens spesiallærerskole med særskilt godtgjøring som refunderes i sin helhet fra vedkommende skole og som fastsettes i forhandlinger med Kirke- og undervisningsdepartementet.

Leder av spesialinstitusjon må ha minst 5 års ansiennitet som barnehagelærer ved slik institusjon.

Leder av institusjon med mindre enn tre avdelinger lønnes i lønnsklasse 20.

Leder av institusjon med tre avdelinger eller mer lønnes i lønnsklasse 22.

Protokolltilførsel:

1. Tilsettingsmyndigheten kan dispensere fra 5-årsfristen hver dette er nødvendig for å få stillingen besatt.
2. Leder av spesialinstitusjon skal være sikret en lønn som ligger minst en lønnsklasse over hva vedkommende ville hatt som barnehagelærer.
3. Barnehagelærer som har fylt 40 år og har vært ansatt ved spesialinstitusjon fra før 1961, kan etter søknad lønnes som barnehagelærer med 1-årig eller 2-årig spesialpedagogisk tilleggskursutdanning selv om han/hun ikke har den formelle utdanning for slik avlønning.

Rikslønnsnemnda skal bemerke:

Fem tvister om barnehagelærernes lønns- og arbeidsvilkår i tariffperioden 1968-1970 har samtidig vært oppe til behandling for nemnda. Forholdet ligger til dels noe forskjellig an, men Norsk Lærerlag har i alle fem tvister grunnlagt sine krav på samme måte og nedlagt samme påstand overfor alle motparter som er 1) Norges Byforbund - Norges Herredsforbund, Forhandlingsorganisasjonen, 2) Norges Røde Kors, 3) Norges Husmorforbund, 4) Oslo kommune og 5) Barnehagekretsen i Oslo. Sakene har for nemnda vært forenet til felles behandling. I samsvar med partenes ønske og da det er forskjellige partsrepresentanter på arbeidsgiversiden, avsier nemnda særskilt kjennelse i hver enkelt tvist, men både avgjørelsen og begrunnelsen er stort sett likeartet i alle fem kjennelser.

Tarifftvisten gjelder lønns- og arbeidsvilkår for barnehagelærere i forskjellige slags daginstitusjoner. Den enkelte institusjon kan ha flere avdelinger. Det kan være en eller flere avdelinger for ganske små barn, andre for barn som nærmer seg skolealderen. Betegnelsen daghjem brukes når barna oppholder seg i institusjonen hele dagen. I vanlige barnehager er oppholdstiden mer begrenset. Man sonderer mellom alminnelige institusjoner og spesialinstitusjoner for barn med fysiske og psykiske handicaps.

Til denne tid har utbygging og drift av daginstitusjoner for barn i første rekke vært en lokal oppgave for vedkommende kommune eller for humanitære organisasjoner på stedet. En mindre del av driftsutgiftene dekkes ved betaling fra foreldre som har barn i institusjonene. Betalingen utgjør vanligvis ca. kr. 750,- pr. år, mens kostnadene i alt er ca. kr. 3.000,- pr. barn pr. år. Differansen dekkes for det meste over de kommunale budsjetter, idet private organisasjoner som driver barnehager og daghjem, får kommunale tilskott som gjerne svarer til driftsunderskottet.

Staten har drevet enkelte daginstitusjoner med sikte på å dekke eget behov, for eksempel daghjem for personale ved statssykehus.

På grunnlag av en utførlig komiteinnstilling utarbeidet Departementet for familie- og forbrukersaker i 1962 en stortingsmelding om retningslinjer for utbygging og drift av daginstitusjoner for barn (St.meld. nr. 89 for 1961-62). Departementet tok den gang det standpunkt at det ikke burde gis statstilskott til reising av slike institusjoner, at statstilskottene til driften burde forhøyes, men bare gis til kommunene og graderes etter

kommunenes økonomiske evne. Både komiteinnstillingen og meldingen inneholdt utførlige opplysninger om daginstitusjonenes stilling i Norge og andre nordiske land, behovet for slike institusjoner, personalet og om anlegg og drift av institusjonene. Senere er det i tillegg til statens driftstilskott også gitt statstilskott til bygging av daginstitusjoner for barn. I 1968 var bevilgningen til dette formål 4.4 mill.kroner. Det er for nemnda opplyst at statstilskottene i Norge har vært . . . lave i forhold til de statstilskott som blir gitt i andre nordiske land.

I langtidsprogrammet for 1970-73 er nevnt at Regjeringen tar sikte på å oppnevne et utvalg til på bredt grunnlag å vurdere spørsmål i forbindelse med framtidig utbygging og drift av daginstitusjoner for barn. Under henvisning til dette har Departementet for familie- og forbrukersaker i brev av 30. mai 1969 bedt forskjellige organisasjoner om å fremme forslag til representanter i dette utvalg. Mandatet er ikke endelig utformet, men det er i brevet opplyst at utvalget blant annet bør legge fram en langtidsplan for utbyggingen, vurdere spørsmålet om egen lov om daginstitusjoner og likeledes "samordningen mellom skoleverket og daginstitusjonene, særlig førskoleklassene og fritidshjemmenes stilling". I brevet er videre opplyst at utvalget "vil sannsynligvis også få i oppdrag å legge fram en langtidsplan for utdanning av barnehagelærere". Spørsmålet om utdanning av personalet ved daginstitusjoner er også før gjort til gjenstand for utredning, senest i Lærerutdanningsrådets innstilling av 19. desember 1968 om lov om lærerutdanning. I denne innstillingen er det foreslått at grunnutdanningen for barnehagelærere på samme måte som for lærer og faglærer skal være tre-årig, og at alle de nevnte lærerkategorier skal kunne utdanne seg videre til adjunkt og lektor.

Rikslønnsnemnda finner ikke grunn til å gå nærmere inn på de utredninger som foreligger med sikte på mulige framtidige ordninger. Tvisten om barnehagelærernes lønns- og arbeidsvilkår for tariffperioden 1968-1970 må vurderes ut fra de forhold som nå gjelder. Det er klart at barnehagelærerne allerede etter gjeldende ordning gjennomgår en ganske krevende utdanning, at småbarna i dagens samfunn i høy grad trenger den trygghet og det miljø som et pedagogisk skolert barnehagepersonale kan gi, og at arbeidet med å utvikle og oppdra barn i førskolealder i det hele er meget viktig. Men det er også klart at den nå gjeldende ordning vil bli vesentlig endret dersom det ved lov skulle bli fast-

satt at barnehager eller førskoleklasser skal være ledd i vårt obligatoriske skoleverk, og at barnehagelærerne må gjennomgå en utdanning som fullt ut står på høyde med lærernes. Dette er ikke ordningen i dag, og noen slik ordning synes heller ikke å være nær forestående. Etter det nemnda har fått opplyst, er barnehagevirksomheten heller ikke i Danmark og Sverige integrert i skoleverket.

Nemnda er enig med Norsk Lærerlag i at alle barnehagelærere bør ha så like lønns- og arbeidsvilkår som mulig uten hensyn til hvor de er ansatt, og nemnda er kommet til at det må kunne foretas slik samordning av de forskjellige avtaler at vilkårene blir vesentlig mer likeartet enn tidligere. Også barnehagelærere ansatt ved institusjoner drevet av private organisasjoner bør kunne oppnå avlønning etter samme lønnssetser og opprykksregler som er fastsatt i det offentlige lønnsregulativ. Med utgangspunkt i fellesbestemmelser fastsatt i de hovedoverenskomster Norges By- og Herredsforbund har inngått med andre arbeidstakerorganisasjoner, må videre reglene om barnehagelærernes arbeidsforhold og sosiale rettigheter kunne koordineres i betydelig grad. Når særlige forhold tilsier det, må det også for barnehagelærerne kunne fastsettes regler som i noen grad avviker fra de regler som gjelder for andre. Man viser for så vidt til det som nedenfor er uttalt om arbeidstiden og ansiennitetsberegningen. Slik som forholdene i dag ligger an, kan det etter nemndas oppfatning likevel ikke på alle punkter fastsettes helt likelydende bestemmelser om samtlige barnehagelæreres lønns- og arbeidsvilkår. For det første er det visse forhold som ikke er regulert ved fellesbestemmelser. Dette gjelder for eksempel pensjonsforhold. Kommunene og de private organisasjoner har her ulike regler, og det kan vanskelig gjennomføres noen særordning med sikte på at alle barnehagelærere skal ha samme pensjonsforhold uten hensyn til hvilken kommune eller hvilken organisasjon de er ansatt i. For det andre har Oslo kommune egne fellesbestemmelser for ansatte i kommunen og et særskilt regulativ med andre klasser og lønnssetser enn dem som er fastsatt i det felles offentlige regulativ for ansatte i staten og kommuner utenfor Oslo. Det kan da vanskelig gjennomføres den særordning at barnehagelærerne i Oslo skal være unntatt fra de regler som gjelder andre arbeidstakere i kommunen.

Bortsett fra bestemmelsene om arbeidstid, ferie og tjenestefri for faglig fornying, ansiennitet og pensjonsforhold, har nemnda ikke funnet grunn til å gå inn på ulikheter mellom de bestemmelser som er gjengitt i Norsk Lærerlags påstand, og de alminnelige fellesbestemmelser for kommunale arbeidstakere. Når ikke annet er sagt, vil fellesbestemmelsene også gjelde for barnehagelærerne.

Norsk Lærerlag har anført at barnehagelærerne allerede nå har slik utdanning og slike arbeidsoppgaver at lærerne er den eneste yrkesgruppe som det er relevant å sammenligne med. Vurderingen av denne anførsel er særlig av betydning ved fastsettelsen av lønnsforholdene. Kravet går her ut på at barnehagelærer skal ha begynnerlønn i lkl. 12⁰ med kr. 24.620 og opprykk etter 2, 4, 6, 8, 10, 14, 16 år til topplønn i lkl. 15⁴ med kr. 34.760, at et års eller to års tilleggsutdanning skal lede til henholdsvis et eller to klasseopprykk slik at topplønn oppnås i lkl. 16⁴ med kr. 36.500 eller lkl. 17⁴ med kr. 38.550, og at barnehagelærer med et års eller to års spesialpedagogisk tilleggsutdanning i spesialinstitusjon skal ha ytterligere et klasseopprykk slik at topplønn oppnås i lkl. 17⁴ med kr. 38.550 eller i lkl. 18⁴ med kr. 41.050. Kravet går videre ut på at leder av alminnelig institusjon skal plasseres direkte dels i lkl. 17, dels i lkl. 18, og at leder av spesialinstitusjon skal plasseres direkte dels i lkl. 20, dels i lkl. 22. Begynnerlønn og topplønn i lkl. 20 er henholdsvis kr. 43.800 og kr. 46.610, mens tallene i lkl. 22 er henholdsvis kr. 49.690 og kr. 52.770.

Rikslønnsnemndas flertall, Ryssdal, Danielsen, Strømme Svendsen og Hartmann med tilslutning av Dahl og Andresen finner det klart at de lønnskrav som er reist ikke kan tas til følge, men er på den annen side kommet til at det bør foretas en ganske vesentlig oppjustering av lønnen både for barnehagelærere og for styrere av barnehager, daghjem og spesialinstitusjoner.

Flertallet kan ikke gi Norsk Lærerlag medhold i at yrket som barnehagelærer må vurderes på linje med yrket som lærer i grunnskolen. Barnehagelærerens yrke kan nok være like viktig. Barnehagelærerens arbeid med å skape kontakt med hvert enkelt barn og samtidig holde gruppen samlet, med konstruktiv lek, med å fremme hensynsfullhet og samarbeidsvilje, kan nok også være minst like anstrengende som det arbeid en lærer har med skolebarn. Den gode

barnehagelærer må ikke bare være oppfinnsom og tålmodig, men også ha omfattende kunnskaper. Men etter det som nå gjelder med hensyn til utdanningskrav og arbeidsoppgaver, kan barnehagelærerne i de mange forskjellige daginstitusjoner likevel ikke som samlet yrkesgruppe sidestilles med lærerne i vårt obligatoriske skoleverk.

Under de nå gjeldende forhold må virksomheten i de ulike daginstitusjoner for barn anses som et ledd i hele den virksomhet som drives av kommunene og forskjellige private organisasjoner. Barnehagelærernes arbeidsforhold og rettigheter må stort sett være de samme som for andre arbeidstakere i kommunene og i de private organisasjoner. Dette gjelder selv om bestemmelsene i noen grad avviker fra tilsvarende bestemmelser for lærere. Etter flertallets oppfatning kan man heller ikke ved lønnsfastsettelsen uten videre bygge på de lønnsatser og den lønnsordning som lærerne har. Ved fastsettelsen av barnehagelærernes lønn er det for øvrig ikke mulig å se helt bort fra lønnsforholdene for andre grupper av arbeidstakere i kommunene og i de private organisasjoner, så som sykepleiere, arbeidsterapeuter og fysioterapeuter. Også disse har meget viktige arbeidsoppgaver og stort ansvar. Yrkesutdanningen er krevende og langvarig, og det stilles like store eller større krav til forkunnskaper. Nemndas flertall er enig i de forskjellige arbeidsgiveres anførsel om at det på grunnlag av de forskjellige yrkesgruppers utdanning og arbeidsoppgaver ikke vil være saklig grunnlag for å ta til følge Norsk Lærerslags krav om at stillingen som vanlig barnehagelærer i de forskjellige daginstitusjoner skal plasseres flere lønnsklasser høyere enn stillingene som offentlig godkjent sykepleier, arbeidsterapeut og fysioterapeut.

Det er ikke gitt opplysninger om barnehagelærernes lønnsforhold i Danmark og Sverige, men på forespørsel fra nemnda har begge parter uttalt at man heller ikke i disse land uten videre har bygget på de lønninger og den lønnsordning som gjelder for lærerne i skolen.

For så vidt det ved lov skulle bli fastsatt at barnehagelærerne må gjennomgå en utdanning som fullt ut er på høyde med lærernes, og at førskoleklasser skal gå inn som ledd i det obligatoriske skoleverk, vil også spørsmålet om lønnsforholdene etter flertallets oppfatning komme i en vesentlig annen stilling. Uten hensyn til hva som måtte gjelde for barnehagelærere som fortsetter i andre institusjoner, vil spørsmålet om lønns- og arbeidsvilkår iallfall komme i en annen stilling for barnehagelærere som med slik

utdanning som nevnt arbeider i førskoleklasser. Som arbeidsgiverne har anført, må det ventes at slike barnehagelærere - på samme måte som lærerne i skolen - i tilfelle vil få sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt i samsvar med de regler som gjelder for statstjenest menn. Skulle det bli foretatt så vesentlige endringer med hensyn til barnehagelærernes utdanning og arbeidsoppgaver, vil det i det hele både formelt og reelt på den ene side bli lettere å sammenligne med lærerne og på den annen side bli mindre naturlig å sammenligne med andre stillingsgrupper.

Norsk Lærerlag og lagets partsrepresentant i nemnda har lagt stor vekt på at Kirke- og undervisningsdepartementet med virkning fra 1. august 1967 bestemte at barnehagelærer (småbarnspedagog) med spesialpedagogisk utdanning kan få lærerkompetanse i spesialskolen. Den som får slik kompetanse, vil også oppnå samme begynnerlønn, opprykksstige og topplønn som lærer i spesialskolen med godkjent tilleggsutdanning. Begynnerlønn og topplønn blir lkl. 14⁰ og lkl. 17^h for den som har et års tilleggsutdanning; og topplønn blir lkl. 18^h for den som har to års tilleggsutdanning - Norsk Lærerlag har understreket at det var departementets forutsetning at barnehagelærerne (småbarnspedagogene) i spesialskolen skulle undervise barn som ikke har nådd full skolemodenhets (førskole - eller modningsklasser). Det kan etter omstendighetene være naturlig at den som anses kompetent til å undervise i skolen, gis lærerlønn selv om vedkommende ikke har den utdanning som vanligvis kreves. Men det synes ikke å være helt klart hva som er grunnen til at den nevnte lønn også gis for arbeid i førskoleklasser. Grunnen er muligens den at det ved spesialskoler for barn med handicaps er viktig å komme i gang med den best mulige behandling også før barna kommer i skolepliktig alder. Men det ser ut til at det ved den nevnte ordning er oppstått en skjevhet mellom barnehagelærere med tilleggsutdanning og barnehagelærere uten tilleggsutdanning. Uansett hvordan dette måtte forholde seg, er nemndas flertall ikke enig med Norsk Lærerlag i at den nevnte ordning, som gjelder et mindre antall barnehagelærere (småbarnspedagoger), bør lede til at alle barnehagelærere ved de mange forskjellige slags daginstitusjoner som samlet yrkesgruppe skal oppnå tilnærmet lønnsmessig likestilling med lærerne i skolen. I mangel av annen opplysning går man ut fra at Kirke- og undervisningsdepartementet ved den nevnte bestemmelse i 1967 verken tok sikte på eller regnet med noen slik virkning.

Nemndas flertall finner ikke å kunne ta til følge Norsk Lærerlags påstand om at det i tariffavtalene skal tas inn bestemmelse om at et "barnehageår" går fra 1. juli til 30. juni.

Når det gjelder de spørsmål som det ved denne tariffrevisjon først og fremst har vært reell uenighet om, skal Rikslønnsnemndas flertall bemerke:

1. Klasseplasseringen på lønnsregulativet.

Lønnsregulativet er delt inn i bestemte lønnsklasser og de forskjellige stillingsgrupper er plassert i forhold til utdanningskrav, arbeidsoppgaver, ansvarsforhold og arbeidsvilkår. Klasseplasseringen på regulativet må til dels bli skjønnsmessig. Det sier seg selv at det er av vesentlig betydning å oppnå rimelig forhold mellom de forskjellige stillingsgrupper. Det er anført at forholdsmessighet og nødvendig sammenheng i tariffoppgjørene bare kan oppnås ved at alle organisasjoners krav om klasseopprykk blir behandlet etter ensartede regler, og at kravene med bindende virkning må avgjøres av et eget klasseplasseringsutvalg hvis partene ikke blir enige. Nemnda er enig i at en slik behandlingsmåte synes å være mest hensiktsmessig. Men nemnda finner ikke å kunne ta til følge påstanden om at de opprykkskrav Norsk Lærerlag nå har reist, skal henvises til behandling i et klasseplasseringsutvalg sammensatt på den måte som er fastsatt i Oslo kommunes overenskomster med andre arbeidstakerorganisasjoner. Norsk Lærerlags krav er reist under tariffbehandlingen 1968. Når partene uten noe forbehold er blitt enige om å la Rikslønnsnemnda avgjøre tvisten, finner nemnda også å måtte realitetsbehandle opprykkskravene.

Ut fra de krav som stilles for opptak ved barnehagelærerskolene, utdanningens innhold og varighet, arbeidsoppgavene og det ansvar barnehagevirksomheten fører med seg, er nemndas flertall som før nevnt kommet til at det bør foretas en ganske vesentlig oppjustering av lønnen både for barnehagelærere og for styrere av barnehager, daghjem og spesialinstitusjoner.

Flertallet er kommet til at det bør gis følgende klasseopprykk:

Barnehagelærere ved vanlige barnehager og daghjem blir stående i lkl. 13, men flyttes etter tre år opp en klasse og etter syv år ytterligere en klasse. Etter nå gjeldende regulativ blir begynnerlønnen kr. 22.500 med opprykk til kr. 23.100 etter et år, kr. 24.310 etter tre år, kr. 25.380 etter fem år og kr. 27.620 etter syv år. Ved den tidligere overenskomst fikk barnehagelærer

godskrevet tre års lønnsansiennitet for bestått eksamen ved to-årig barnehagelærerskole. Denne regel faller nå bort, idet den derved oppnådde lønnsbedring er innarbeidet i den lønnskala som nemnda har fastsatt, og som er tatt inn i slutningen.

Barnehagelærer med minst et-årig relevant tilleggsutdanning lønnes etter to års tjeneste en lønnsklasse over vanlig barnehagelærer. Lønnen blir derved kr. 24.310 etter to år, kr. 25.380 etter tre år, kr. 27.620 etter fem år og kr. 28.320 etter syv år. Slikt opprykk for tilleggsutdanning er tidligere ikke gitt. I Oslo kommunes lønnsregulativ har nemnda for denne gruppe innført et fjerde alderstillegg i lkl. 10 etter syv år. Dette er gjort for å oppnå en lønnskala som innen rammen av Oslo kommunes regulativ gir noenlunde samme lønn som barnehagelærer med tilsvarende utdanning oppnår ved den overenskomst nemnda fastsetter for By- og Herredsforbundet. Det nye alderstillegg er innarbeidet i den lønnskala som er tatt inn i slutningen.

Barnehagelærer ved spesialinstitusjon for barn med handicap flyttes etter to år opp en klasse og etter tre år ytterligere en klasse. Begynnerlønnen blir her kr. 22.500 med opprykk til kr. 23.100 etter et år, kr. 24.310 etter to år, kr. 25.380 etter tre år, kr. 27.620 etter fem år og kr. 28.320 etter syv år.

Under drøftelsene i nemnda har det vist seg ønskelig å få nærmere opplysninger før det blir tatt standpunkt til spørsmålet om klasseplasseringen for barnehagelærer ved spesialinstitusjon med et års eller to års spesialpedagogisk tilleggsutdanning. Partenes representanter i nemnda er derfor kommet til at dette klasseplasseringsspørsmål bør henvises til forhandlinger mellom partene, og nemndas øvrige medlemmer er enige i dette. Det skulle være utsikt til at partene kan bli enige om en ordning for inneværende tariffperiode, men dersom enighet ikke oppnås innen 30. september 1969, kan hver av partene kreve at spørsmålet avgjøres av Rikslønnsnemnda.

Styrer ved daghjem med inntil tre avdelinger plasseres i lkl. 9 med begynnerlønn kr. 27.540 og topplønn kr. 29.640 etter seks år. Styrer ved daghjem med fire eller flere avdelinger plasseres i lkl. 8 med begynnerlønn kr. 29.000 og topplønn kr. 31.100 etter seks år. For de fleste styrerstillinger innebærer dette et opprykk med en lønnsklasse, men enkelte styrere rykker opp to lønnskasser.

Det har tidligere ikke vært fastsatt noen særlig klasseplassering for styrere ved spesialinstitusjoner. På grunn av de

viktige arbeidsoppgaver og det store ansvar styrere ved slike institusjoner har, blir stillingen nå plassert i lkl. 14 etter statsregulativet. Styrere med to-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning lønnes en lønnsklasse høyere enn vedkommende ville ha hatt som barnehagelærer, dog minst en lønnsklasse høyere enn den høyest lønte barnehagelærer ved institusjonen. Når avlønningen her foretas etter bestemte lønnsklasser i statsregulativet, er grunnen først og fremst den at det er tatt sikte på å oppnå full parallellitet med avlønningen for styrere ved spesialinstitusjoner utenfor Oslo.

De ovenfor nevnte klasseplasseringer gjelder for barnehagelærer og styrer ved institusjon med vanlig arbeidstid på 42 timer pr. uke. Barnehagelærer og styrer ved institusjon med 36 timers arbeidstid pr. uke, lønnes etter samme klasseplassering, men med forholdsmessig (36/42) lønn.

2. Arbeidstid.

Det er enighet om at barnehagelærere skal ha samme arbeidstid som andre, men Norsk Lærerlag har krevet at den bundne arbeidstid må være vesentlig lavere.

Det er på det rene at barnehagelærerne må bruke en del tid til forberedelse, etterarbeid og foreldrekontakt. Arbeids-giverne har anført at alt dette i det vesentlige må kunne utføres i den ordinære arbeidstid, mens Norsk Lærerlag har anført at det i stor utstrekning må utføres utenfor den ordinære arbeidstid og utenom institusjonen. Det er ikke gitt eksakte opplysninger, men nemnda er kommet til at Norsk Lærerlags krav om nedsettelse av den bundne arbeidstid i noen grad bør tas til følge. Man er blitt stående ved at den bør settes til 40 timer pr. uke. På den annen side vil barnehagelæreren da ikke ha rett til overtidsgodtgjøring for forberedelse, etterarbeid og foreldrekontakt som utføres utenfor den bundne arbeidstid. Selv om det ikke foreligger eksakte opplysninger for nemnda, synes det imidlertid å være klart at veiledningstjeneste og foreldrekontakt ved enkelte spesialinstitusjoner tar så lang tid at den ikke kan kompenseres ved en nedsettelse av den bundne arbeidstid til 40 timer pr. uke. Ved slike institusjoner bør det kunne gjennomføres avvikende ordninger med kortere bunden arbeidstid, eller ved at nødvendig kompensasjon gis i form av fritid eller ved overtidsgodtgjøring.

Partene er enige om at nedsettelsen av den bundne arbeidstid til 40 timer først vil bli gjennomført fra det tidspunkt insti-

tusjonene åpnes etter sommerferien 1969.

Ved vanlige barnehager bør arbeidstiden fortsatt være 36 timer pr. uke som da også omfatter nødvendig tid til forberedelse, etterarbeid og foreldrekontakt. Men i den utstrekning foreldremøter eller andre møter pålegges utenfor arbeidstiden, finner nemnda at kompensasjon må gis enten med tilsvarende fritid eller med overtidbetaling.

3. Ferie.

Som partenes anførsler viser, er daginstitusjoner for barn i sommertiden regelmessig stengt så lenge at de fleste barnehagelærere får mer enn fire ukers fritid. Det er enighet om at barnehagelærerne skal beholde full lønn dersom de av denne grunn oppnår mer enn fire ukers ferie.

Nemnda er enig med arbeidsgiverne i at det ikke er grunnlag for å tariffeste at barnehagelærerne har krav på lengere ferie enn andre arbeidstakere. Man finner heller ikke grunnlag for å tariffeste at barnehagelærere har krav på en bestemt årlig fritid med lønn for å gjennomgå kurs m.v. med sikte på faglig fornying eller videreopplæring. Barnehagelærerne har sikkert behov for dette, men det samme gjelder også andre arbeidstakere. Barnehagelærerne kan derfor ikke settes i noen særstilling, men de kurs-tilbud som er aktuelle for denne gruppe, er i alminnelighet lagt til skoleferien, og etter nemndas oppfatning er det grunn til å se velvillig på søknader om permisjon med lønn for å gjennomgå slike kurs m.v. Forutsetningen for slik permisjon må være at det ikke er nødvendig å innta vikar, eller at stedfortreder kan skaffes fra en annen institusjon som på den tid er stengt.

4. Ansiennitet.

Barnehagelærer som går over fra en institusjon til en annen, bør beholde sin lønnsansiennitet i den tidligere stilling. Dette gjelder også om de ved overgang får ny arbeidsgiver. En bestemmelse om slik gjennomgående ansiennitet er tatt inn i protokolltilførsel 1 til § 2 i den overenskomst som fastsettes ved nemndas kjennelse. Bestemmelsen gjelder bare ved overgang fra en barnehagelærerstilling til en annen barnehagelærerstilling. Ved overgang fra en stilling av annen art må lønnsansienniteten fastsettes i samsvar med alminnelige regler om beregning av lønnsansiennitet.

Når det gjelder overgang fra en barnehagelærerstilling til en annen barnehagelærerstilling, har nemnda ikke funnet grunn til å foreta noen slik begrensning i lønnsansienniteten som er fastsatt ved § 12 annet ledd i "fellesbestemmelser" i de overenskomster som Oslo kommune har inngått med forskjellige andre arbeidstakerorganisasjoner. Den overenskomst som fastsettes ved nemndas kjennelse, inneholder riktignok i § 2 en henvisning til "fellesbestemmelsene", men den særlige regel i den nevnte protokolltilførsel 1 vil her gå foran.

Protokolltilførsel 1 til § 2 bestemmer bare at lønnsansienniteten beholdes ved overgang fra annen barnehagelærerstilling i Oslo kommune. Men ved overgang fra stilling utenfor kommunen gjelder det kommunale lønnsutvalgs vedtak av 18. mai 1967 hvor etter all praksis som barnehagelærer i minst 36 timers post ved andre institusjoner her i landet godskrives som lønnsansiennitet ved ansettelse i barnehagelærerstilling i Oslo kommune.

5. Pensjon.

Som nevnt i anførselene fra Oslo kommune, er Norsk Lærerlags krav oppfylt ved den pensjonsordning som gjelder for barnehagelærer ansatt i kommunen.

6. Etterbetaling av generelle lønnstillegg.

Det er enighet om at barnehagelærerne skal ha de generelle lønnstillegg på 7 % pr. 1. mai 1968 og 2 % pr. 1. januar 1969 som statstjenestemenn og kommunale arbeidstakere oppnådde ved tariffrevisjonen 1968. Disse tillegg er inkludert i det nå gjeldende regulativ.

Barnehagelærere som er organisert i Norsk Lærerlag, er også etter 1. mai 1968 lønnet etter de tidligere satser pr. 30. april 1968 fordi ny tariffavtale ikke ble inngått.

Norsk Lærerlags påstand om at det nå skal foretas etterbetaling av de generelle lønnstillegg med virkning fra henholdsvis 1. mai 1968 og 1. januar 1969, kan ikke tas til følge. De nye satser kan først gjøres gjeldende fra den dag barnehagelærerne etter avtale skulle gjenoppta arbeidet. For så vidt arbeidet ble gjenopptatt etter avtalen, må etterbetaling foretas med virkning fra 28. mai 1969.

Hartmann, er av den oppfatning at nemnda i samsvar med kommunens påstand burde ha opprettholdt den bestående klasseplassering for barnehagelærere og styrere med den tilføyelse at det til overenskomsten knyttet avtale om klasseplasseringsutvalg i samsvar med den standardavtale Oslo kommune benytter overfor andre arbeidstakerorganisasjoner, og med den forutsetning at Norsk Lærerlag også kunne ta plasseringen av vanlige barnehagelærere og styrere opp til vurdering i klasseplasseringsutvalget så fremt det skulle skje endringer i plasseringen av tilsvarende stillinger under Norges By- og Herredsforbund. Etter Hartmanns oppfatning ville en slik behandlingsmåte avgjort ha vært den beste. Den ville også ha medført at foretatte klasseplasseringer ble belagt med samme karenstid som for andre arbeidstakere i Oslo kommune. Dette siste problem må imidlertid anses å være tilfredsstillende løst ved en protokoll som partene har opprettet i forbindelse med avsigelsen av kjennelsen. Protokollen angår de stillingsgrupper hvis plassering blir avgjort ved kjennelsen. For de grupper hvis plassering skal avgjøres etter forhandlinger mellom partene, står spørsmålet åpent.

Når det gjelder realiteten, har Hartmann ikke helt utvært enig i at det foretas så vesentlige klasseopprykk som nemndas kjennelse innebærer.

Etter omstendighetene er Hartmann likevel kommet til at han ikke vil oppta dissens, idet de foretatte lønnsreguleringer ikke kan anses uforsvarlige i forhold til andre plasseringer i Oslo kommune. Hartmann stemmer derfor for den avgjørelse som Ryssdal, Danielsen, Strømme Svendsen med tilslutning av Dahl og Andresen er kommet til.

Norsk Lærerlags partsrepresentant i Rikslønnsnemnda, Johannessen, stemmer for at lønnskravene tas til følge og finner videre at arbeidstiden for barnehagelærere bør fastsettes i samsvar med Norsk Lærerlags påstand. Han viser for så vidt til den begrunnelse Norsk Lærerlag har gitt og vil tilføye:

Etter det resultat nemndas flertall er kommet til, blir selve grunnstillingen som barnehagelærer plassert alt for lavt. Ved plasseringen av denne stillingen er det ikke i tilstrekkelig utstrekning tatt hensyn til lengden og innholdet av barnehagelærernes utdanning, deres arbeids- og ansvarsområde samt den klare relevans det er mellom funksjonen som barnehagelærer og annen lærergjerning.

Norsk Lærerlag har i sine anførsler overfor nemnda sterkt understreket at dersom en legger til grunn de ovennevnte faktorer ved vurderingen av klasseplasseringen, så vil det naturlige sammenligningsgrunnlag være lærernes lønns plassering i det obligatoriske skoleverk. Johannessen vil i denne forbindelse også understreke at en i Kirke- og undervisningsdepartementet, etter en rent faglig vurdering og uten forutgående forhandlinger, selv fant fram til at en slik sammenligning var relevant og måtte føre til at småbarnspedagog/barnehagelærer ble plassert med begynnerlønn i lkl. 11⁰ og med topplønn etter 8 år i lkl. 12⁴. Barnehagelærer med ettårig spesialpedagogisk tilleggsutdanning ble plassert i lkl. 14⁰ og med topplønn i lkl. 17⁴ etter 16 års tjeneste. Dette vil si den samme lønns plassering som lærere ved specialscolene, uten utdanningsopptrykk. Barnehagelærere med to-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning ble plassert i lkl. 14⁰ - 18⁴, d.v.s. etter lønnskalaen for lærere med ett opptrykk. I og med dette faktum finner Johannessen at det var grunnlag for nemnda å akseptere sammenligningen mellom barnehagelærere og lærere.

Rikslønnsnemnda har, etter Johannessens oppfatning, i det vesentligste tatt hensyn til utdanningens lengde, og således ikke trukket inn sammenligningen til utdanningens innhold, arbeids- og ansvarsområde.

I de hovedoverenskomster som Norges By- og Herredsforbund for tariffperioden 1968-1970 har inngått med andre arbeidstakerorganisasjoner, heter det i kap. 2 nr. 8 B om klasseplasseringer blant annet: "Ved sine avgjørelser skal utvalget ha som norm et ensartet lønnsnivå innen kommunene i best mulig samsvar med sammenlignbare stillinger i staten. Endringene gis virkning fra 1. mai

1969". Det ville da være en naturlig konsekvens å fastsette samme klasseplassering for barnehagelærere ved spesialinstitusjoner drevet av kommunene eller private organisasjoner som den klasseplassering man har hatt i staten fra 1967, med unntak av barnehagelærere med vanlig utdanning. Denne stillingen burde ha vært plassert etter samme prinsipper som legges til grunn i etater med lønn etter kompetanse (12° - 15⁴).

Når det gjelder arbeidstiden ved daghjem/barnehager, vil Johannessen hevde at barnehagelærerne på daghjem med 40 timer ukentlig bunden arbeidstid inkludert forberedelses- og etterarbeid samt foreldrekontakt fremdeles vil bli belastet langt ut over den arbeidstid som er gjeldende norm i arbeidslivet forøvrig. I denne forbindelse vil han peke på at Samordningsnemnda for skoleverket (1947) på et rent faglig grunnlag kom fram til følgende konklusjon: "Samordningsnemnda ... vil legge til at barnehagelærernes arbeidstid ikke bør være mer enn 6 timer pr. dag, derav bør ikke mer enn 4, i høyden 5 timer være i direkte arbeid med barna".

Rikslønnsnemndas flertall har ved denne kjennelse heller ikke villet innrømme lavere arbeidstid for dem som arbeider ved spesialinstitusjoner. Johannessen vil peke på at arbeidstiden for barnehagelærere ved statens spesialskoler ble fastsatt til 27 timer pr. uke i forbindelse med gjennomføringen av enhetsposten i skolen. Etter disse anførsler mener han at det vil være berettiget å sette en lavere ukentlig bunden arbeidstid ved de vanlige institusjoner, og at arbeidstiden ved spesialinstitusjonene bør settes til 27 timer pr. uke.

Johannessen vil begrense sine merknader til de ovennevnte. Når det gjelder tariffavtalens bestemmelser om ferie, ansiennitet og pensjon, er han i det vesentlige enig med nemndas flertall.

Det er enighet om at den nye overenskomst mellom partene, som i slutningen er formulert i samsvar med det resultat nemndas flertall er kommet til, vil tre i kraft fra den dag Rikslønnsnemndas kjennelse blir avlagt.

S l u t n i n g :

I

Mellom Oslo kommune og Norsk Lærerlag fastsettes for tariffperioden 1. mai 1968 - 30. april 1970 slik overenskomst om lønns- og arbeidsvilkår for barnehagelærere:

§ 1.

Denne overenskomst gjelder for bestyrere og barnehagelærere i hovedstilling ved kommunens daghjem og barnehager inklusive spesialinstitusjoner forutsatt at vedkommende er medlem av Norsk Lærerlag.

§ 2.

Med hensyn til individuelle oppsigelser, ferie, lønn under sykdom og svangerskap, pensjon, lønn etter dødsfall, betaling for helgedager, påskeaften, 1. og 17. mai, overtidbetaling, ansiennitet, og stedfortredertjeneste gjelder de til enhver tid i kommunens "fellesbestemmelser" fastsatte vilkår.

Protokolltilførsel:

1. Ved overgang til annen barnehagelærerstilling i kommunen beholder arbeidstakeren sin lønnsansiennitet i den tidligere stilling.
2. Der daghjemmene/barnehagene er stengt ut over lovens ferielengde, skal barnehagelærerne beholde full lønn. De kan i denne tiden pålegges annet tilsvarende arbeid for kommunen.

Barnehagelærere som ikke får fritid ut over 4 uker hvert år, kan gis permisjon med lønn for å gjennomgå kurser m.v. med sikte på videreopplæring for yrket.

Forutsetningen for slik permisjon er at det ikke er nødvendig å innta vikar eller at stedfortreder kan skaffes etter første ledd foran.

§ 3.

Den ordinære arbeidstid er 42 timer pr. uke hvorav 40 timer skal være bundet til institusjonen. For- og etterarbeid samt foreldrekontakt som ikke kan utføres innenfor rammen av den bundne arbeidstid, gir ikke rett til overtidsgodtgjøring.

Ved vanlig barnehage hvor den ordinære arbeidstid er 36 timer pr. uke, skal denne arbeidstid også omfatte for- og etterarbeid. I den utstrekning foreldremøter eller andre møter pålegges utenfor arbeidstiden, skal medgått tid enten kompenseres med tilsvarende fritid eller med overtidsbetaling.

§ 4.

Plasseringen i kommunens regulativ er følgende:

I Barnehagelærer ved vanlige barnehager og daghjem.

a. Barnehagelærer med bestått eksamen fra 2-årig barnehagelærerskole:

Begynnerlønn lkl.	13.1	kr.	22.500
etter 1 år	" 13.2	"	23.100
" 3 "	" 12.2	"	24.310
" 5 "	" 11.2	"	25.380
" 7 "	" 10.3	"	27.620

b. Barnehagelærer med minst 1-årig relevant tilleggsutdanning:

Begynnerlønn lkl.	13.1	kr.	22.500
etter 1 år	" 13.2	"	23.100
" 2 "	" 12.2	"	24.310
" 3 "	" 11.2	"	25.380
" 5 "	" 10.3	"	27.620
" 7 "	" 10.4	"	28.320

II Barnehagelærer ved spesialinstitusjon for barn med handicap.

a. Barnehagelærer med bestått eksamen fra 2-årig barnehagelærerskole lønnen etter skalaen under I b.

b. Spørsmålet om klasseplassering for barnehagelærer med 1-årig eller 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning henvises til forhandling mellom partene. Dersom det ikke blir enighet innen 30. september 1969, kan hver av partene kreve at spørsmålet avgjøres av Rikslønnsnemnda.

III Styrere.

a. Styrer ved daghjem med 3 avdelinger eller færre lkl. 9

b. Styrer ved daghjem med 4 avdelinger eller flere lkl. 8

- c. Styrer ved spesialinstitusjon inkl. 1⁴ etter statsregulativet. Styrer med 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning lønnes én lønnsklasse høyere enn den vedkommende ville ha hatt som barnehagelærer, dog minst én lønnsklasse høyere enn den høyest lønte barnehagelærer ved institusjonen. Med "lønnsklasse" menes her lønnsklasse etter statsregulativet.
- IV Barnehagelærer/styrer ved institusjon med 36 timers arbeidstid pr. uke gis forholdsmessig (36/42) lønn.
- V Blir kommunens eller statens lønnsregulativ regulert i tariffperioden, skal det foretas tilsvarende regulering i satsene ovenfor.

§ 5.

Overenskomsten kan sies opp til utløp 30. april 1970 med 2 måneder skriftlig varsel. Hvis ikke oppsigelse skjer, forlenges den med 1 år ad gangen.

II

Overenskomsten trer i kraft fra 11. juli 1969.

Lønnsatsene i det regulativ som er gjengitt i § 4 gjøres gjeldende fra 28. mai 1969, og etterbetaling foretas i samsvar med dette.

Rolv Ryssdal

Reidar Danielsen

Arnljot Strømme Svendsen

Vilhelm Dahl

Torleif Andresen

Chr. Hartmann

Trond Johannessen